

Fiataloknak - fiatalokról

Érdemes-e

jól dolgozni?

Kábelgyári
„kerekasztal”-
beszélgetés

A kábelgyári „kerek asztalnál” Kánitz Zoltán (középen) szavalt hallgatják fiatal munkatársak

Anyagi érdekltség — közgazdasági kategória. Körülbelül azt jelenti, hogy a munkásokat, mérnököket, a hivatalkokat — a dolgozó embert — miként teszik érdekeltté az üzem munkájában. Többet kap-e az, aki jobban dolgozik? Megéri-e számára, hogy „hajtsa”, tudását, igyekezetét, tehetségét, gyakorlatát a legteljesebben kifejtsa a nagy közösség eredményéért? Izgalmas kérdés? Manapság igen, de holnap még jobban az lesz. Ezért szántam a kábelgyári beszélgetést az anyagi érdekltségnek. Az életpálya innenső végén állóknál aligha találom volna érdekenyebb és érdekeltebb alanyokat.

Van lehetőségem

Nemak Pálné fiatalasszony, az ország első tanult kábelkészítő szakmunkása.

— A Tisza-parti gimnázium politechnikai osztályába jártam. Huszonhatan tanultunk, ennyien jöttünk ide a kábelgyárba, gyakorlatokra. A végén azonban csak én tettem minősítő vizsgát és egy év tanulóidő után megkaptam a kábelkészítő szakmunkásoklevelet. Ezután minden üzemrészben megfordultam. Végigkóstoltam a gépeket — s ma 1300—1400-at keresek. Három műszakban dolgozom.

— Úgy értem, azt kérdezte, meg vagyok-e fizetve? Bevallom, érdekel a munka, szeretem is. Mellettem dolgozik egy régi munkás, Bendáné. Hasonló gépen 6 1600—1700-at keres. Neki több tapasztalata van, hozzám képest gyakorlottabb munkás. A különbséget nézve — engem jól megfizetnek. Érdemes-e jobban dolgozni? Hát persze. Így emelkedhet az órabérem és jutalmam kaphatok. Elégedett vagyok a gyárral, itt tanultam, segítettek és van lehetőségem az előrelépésre.

Távolsági befektetés

A tiszta, világos kábelgyári pártirodában izgalom feszül a fiatalok arcán. Nem is kell soká várni, Kánitz Zoltán veszi át a szót. Főművezető, fiatalon, katonaság után került a fontos, felelősségteljes posztra.

— A gépipari technikumba jártam, s onnan jöttem a gyárba, először segédmunkás lettem. Aztán gépről gépre „ugrottam” én is, ez volt a gyakorlati iskola. Katonaság, néhány hónap pihenő következett, s év végén az erőáramú üzemrész vezetője lettem. Fizikai állományból léptem feljebb, most 2500 forintot kapok. Összehasonlítva magamat és a hasonló beosztásban levő kollegáimat — kétségtelenül jól keresek. De...

— Ha azt nézem, hogy mennyit dolgozom — ezen már gondolkodni kéne. Igaz, saját elhatározásomból bent maradok munkaidő után órákig. Dél-életrőlként nem is érnék rá olyasmire, amire így délután szakítok időt: jobban utánanézek egy-egy gyártmánynak, vagy éppen technológiának, szervezési lehetőségeknek. Azért csinálom, hogy jobban belejőjék, elsajátítsam feladatokat, a munkámat, azt a bizonyos vezetési tudományt. Ezekért a ráadás-órákért nekem nem jár forint. 1967 decemberéig üzemvezető-helyettesként dolgoztam. Kiseb felelősséggel; még rövidebbek is voltak a gyári napjaim — viszont jobban kerestem.

— Nekem a jelenlegi plusz munkám távlati befektetésnek számít. Hogy jövőre, meg azután jobban helyt állhassak...

Kánitz Zoltánra bátran építhet a gyár. Nemcsak tehetsége, tudása miatt, hanem felelősségvállalásáért, tö-

rekvéséért is. Azért, mert gondot fordít arra, hogy jó képzettségű vezető legyen. A fiatal főművezető igyekezte nagyon hasznos — de nemcsak magának. A kábelgyárnak is.

Hogy fogalmazott Kánitz Zoltán? „Míg fizikai állományban voltam, a teljesítményt jobban megfizették.” Tehát érdemesebb volt akkor ráhajtani, teljes erővel dolgozni? Ma saját elhatározásán kívül nem inspirálja erre megfelelő anyagi ösztönzés?

Naponta eredményhirdetés

Az erőáramú üzemben havonta sokmillió forintnyi termék születik. Vajon ebben a fontos műhelyben milyen az érdekltségi rendszer? És Kánitz Zoltán mit tett azért, hogy a gépmunkásoknak is érdemes legyen képességeik legjavát nyújtani?

— A kábelgyár drága anyagokból, PVC-ből, sárgarézéből, alumíniumból dolgozik. Ha takarékosan bánunk ezekkel az anyagokkal, akkor van nyereség, ha nem — ráfizethetünk. Az erőáramú üzemben például PVC-vel kell okosan gazdálkodni, a szigetelőgépeken nem szabad túllépni az anyagnormákat. Szigorúan figyelemmel kísérjük a gépek munkáját: az anyagfelhasználást, a teljesítményeket naponta értékeljük. Az a munkás, aki minőségileg kifogástalan vezetékeket készít — de a PVC-ből is megfelelő mennyiséget megtakarított — az első között számíthat a pénzjutalomra.

— De automatikusan kizárja magát nálunk valaki, ha igazolatlanul késik, mulaszt és ezzel lerontja az egész műszak teljesítményét. A tanácskozásainkon név szerint megemlítjük azokat, akik miatt egy-egy kollektíva elveszti a jutalmát. Sőt naponta „hirdetünk” eredményt: az üzemrészeken táblákra írjuk a műszakok teljesítményét. Elértük, hogy a munkások összehasonlíthatatlanul jobban vigyáznak az anyagra, több PVC-t takarítanak meg mostanában. Bebizonyosodott, hogy bevált a napi eredményhirdetés, az újfajta jutalmazási módszer.

Elégedetlen kezdők?

Halk szavú lány Csányi Erika. Balástyai tsz-tagok gyereke, saját bevallása szerint a város kedvéért választotta a szakmát, s maradt Szege-den. Vállalta a 300 forintos albertletet; műszeresként dolgozik a gyárban; különféle elektronikus műszerek javításáért 1350 forintot fizetnek kap.

— Lát-e fejlődési lehetőséget maga előtt?

— Nem nagyon. Elhatároztam, ha egy-két éven belül se keresek többet, más után nézek.

— Csak a fizetéstől függ, hogy a kábelgyárban marad-e?

— Szeretnék többet keresni...

Hosszú csend következik. Csányi Erika nem akarja tovább folytatni a gondolatort. Gerbács József lakatos vállakozik erre.

— Elmondom a példám. Adva vagyok én, végzett lakatos, Három műszakban, Kun László partijában dolgozom, körülbelül havi 1350—1400-ért. Azt mondták eddig nekem: amit csinálók, az megfelel. A hathónapos gyakorlatom már letelt és nem sokat változott a pénzem. Pedig ugyanazt elvégzem, mint a többi lakatos. — Az utcáról a kaputól felvett segéd munkánkat meg egyből 1500—1600-at adnak.

— A több éve itt dolgozó lakatosoknak is csak 7—8 forint órabérük van.

Onállóan kell dolgozni, komoly a felelősség. A váratlanul bekövetkezett hibák miatt, a gépkiesésből sokszoros veszteségek keletkezhetnek, ha a lakatos nem segít a bajon azonnal. En nyugodtan elmondhatom — egyáltalán nem marasztalnak ezek a lehetőségek. Elhatároztam, a katonaságig maradok. Utána többre akarom vinni.

A TMK-műhelyben kötötték a békét, a szakmunkások órábérben dolgoznak. Szorgalmuk, teljesítményük, magatartásuk alapján jutnak előre, ezektől függ a fizetésük. A célfeladatok jó megoldásáért 300—500 forint prémium jár — a jutalmakat alkalmanként hasonló szempontok alapján osztják el. De ez a régi módszer megfelelő-e még a mai követelményeknek? Nem akadna valami új, amellyel esetleg a kezdő szakembereket is érdekeltébbé tennék a munkában?

Girling János betanított munkás szinte Gerbács József mondataiba vágya veszi át a szót.

— Jóska véleménye teljesen igaz, rám is vonatkozik. Másfél éve vagyok itt, azóta 7,30-as órábérre vittem. És mi történt nemrég? Felvették P.-ét 7,40-nel, aki gyakorlatilag a kezem alá került, én ellenőrzöm a munkáját. Hogy van ez? Nem az bánt, hogy ő ennyit kap, hanem az, hogy az én munkámat tartják kevesebbnek.

— Ha szükséges, bármelyik gépen dolgozni tudok, műhelyünkben. Pílanatnyilag ez nem látszik kettőnk között. Legalábbis fizetésben nem.

A célok ösztönöznek

Tóth Antalné az egyik legfiatalabb műszaki vezető a kábelgyárban. 1964-ben kapta meg a technikus oklevelet és négy év alatt üzemvezető-helyettes lett. Hogyan sikerült, mi sarkallta Tóth Antalné az évek alatt?

— Nem régóta vagyok ebben a beosztásban. Szép szakma a kábelkészítés, de különösen a gyengeáramú munka tetszik nekem legjobban. Nagyon bevált, és hasznos, itt a gyárban, hogy a kezdő szakembereket végigvezetik minden munkahelyen, minden gépen. Velem is ez történt — nem bántam meg, megismertem a mesterseget.

— Azelőtt csoportvezetőként, három műszakban dolgoztam. Nagyon megterhelést jelentett ugyan így dolgozni — de a keresetem is nagyobb volt, több jutalmat is kaptam mint mostanában.

— Hogy mi segített engem itt a gyárban? Az, hogy tisztán láthattam a célokat. Kézelfogható követelményeket támasztottak. Meggyőződés, ez a fontos az anyagi ösztönzésben is. A gyengeáramú üzemben tudjuk melyek a legfontosabb feladatok. Nálunk is sorsdöntő az anyagtakarékosság, a kifogástalan minőség. A Magyar Kábelművek versenyében a szegedi kábelgyár a múlt év végén az első lett — a mi üzemrészünkben is több ezer forintot osztottunk ki a dolgozók között. Természetesen azok kaptak, akik a legnagyobb tapasztalattal rendelkeznek — régi tőzsgárda tagok; akik kitűnő minőségű termékeket készítenek — s ráadásul az alapanyaggal is takarékoskodtak. En azt látom fontosnak, hogy ezekkel a feltételekkel valamennyi munkás tisztában van, tudja miért dolgozik.

Tóth Antalné saját történetével meg is fogalmazta: a kábelgyárban érdemes a fiataloknak jól dolgozni. A gyárban van lehetőségük a fiataloknak, erőfeszítéseiket anyagilag is megbecsülik, ösztönzik.

Matkó István

Mivel, hogyan hűtünk a nyáron?

Egy idő óta nincs annyi kifogás a szódavíz ellen, mint tavaly és azt megelőzően. Az üdítő italokat is jobban kedvelik az emberek, különösen sok fogy a Jaffa néven forgalomba hozott, narancsból készült italból.

Jobb a szikvíz

Lajos Menyhértől, az Anna Gyógyvíz- és Szikvíz-üzem igazgatójától érdeklődtünk termékeik nagyobb kelendőségének okairól, s arról, hogy majd a melegebb időkben hogyan tudják kielégíteni a növekvő fogyasztói igényeket. Elmondotta, éveken át az okozta a legtöbb bajt, hogy a szegedi víz túl meleg, általában 20—28 fok hőmérsékletű. A szikvíz készítésénél az optimális hőmérséklet 8—12 fok: a víz ilyen állapotban tudja befogadni a szükséges mennyiségű szénavat. Ellenkező esetben a kisebb szénavartartalmú szikvíz nem üdít, nem jön ki az üvegből stb. A vállalat decemberben hűtőberendezéseket szerelt fel, azóta 8—9 fokos vizet használnak a gyártáshoz, ezért jobb és kapósabb a szódavíz is, az üdítő ital is.

Növelték a szódásüveg- és ládakészletüket is, így remélhető, hogy a jelentkező nagyobb fogyasztási igényeket is ki tudják majd elégíteni. Ennek egyébként eddig sem a termelési kapacitás volt az akadálya — a maximális 170 hektolitert is egy műszak alatt gyártják —, mert több műszakra is áttérhetnek, ha elegendő üvegük van.

Többfajta üdítő ital

Kedvelt üdítő ital az Anna-víz, amiből tavaly ötezer hektolitert adtak át fogyasztásra, idén 6 ezer 50 hektoliterre emelték a gyártási kapacitást. Igaz, eddig csak a megyében forgalmazták ezt a terméket, s jelenleg a szomszédos megyék vendéglátó és kereskedelmi vállalatai is igényt jelentettek be az „Annára”. Az igazgatónő közölte, hogy ezeket a kéréseket csak akkor teljesítik, ha a helyi szükséglet megengedi.

Három év alatt többszörszere bővült a gyümölcsleiből készült üdítő italok választéka. 1964-ben még csak citrom- és narancsital készült az üzemben, tavaly már ezeken kívül jaffa, meggy, erdei vegyes gyümölcs, vadkörte, málna, csipkebogyó és som ízű italok készítek, s idén forgalomba hozzák a szilva-, az őszibarack-, a szamóca- és a feketeribizli-szörpökből készített italokat. Évi termelési tervük 12 ezer 300 hektoliter üdítő ital, amely a tapasztalatok sze-

rint az igényeknek megfelelő mennyiség.

Nagy gond a jég

Minden nyáron sok panasza volt amiatt, hogy kevés a táblajég. A vállalat 1967 elején vette át a jégüzemet a húspari vállalatától — annak előző vevőkörevel együtt. A jéggyártó gépek, berendezések elavultak, a gyártási feltételek korszerűtleneek, ezért a táblajégellátás javítására 1968 nyarán sem lehet számítani. Igaz, lement a hűtőgépek ára, hitelakcióban is lehet vásárolni, de az alacsonyabb keresetű családok így sem könnyen juthatnak hűtőgéphez. Ugyanakkor az egészségügyi követelmények, az emberek általános kulturálódása arra tendál, hogy hűtéssel óvják — különösen nyáron — az élelmiszereket a romlástól. Az üzem 1600 tábla jeget tud gyártani 24 óránként, ennek nagyobb részét a közületek (MÉK, kórházak, iskolák, hűtőgéppel nem rendelkező boltok) vásárolják meg. Igaz az is, hogy a háztartási fogyasztási igény ingadozó, a közületek pedig stabil vevők. Mégis az lenne a helyes, ha a közületek hátrányára a magánfogyasztói kíváncsalmakat elégítenék ki elsősorban. A táblajéget vásárló vállalatok, intézmények jobb anyagi lehetőséggel rendelkeznek ahhoz, hogy önellátók legyenek, mint a magánosok.

Mindez az üzem gondja, de remélhető, hogy — most már egy év tapasztalatai alapján — úgy irányítja a termelést és olyan, közben is változtatható szerződéseket köt nagyfogyasztóival, hogy a kisfogyasztók is meg legyenek elégedve.

K. I.

Katonafeleségek foglalkoztatása

Számos helyőrségben — különösen a távolos helyeken — éveken át nagy gond volt, hogy a hivatásos katonák feleségei nem találtak munkalehetőséget. A Honvédelmi Minisztérium intézkedésére ezeken a helyeken időközben munkalehetőséget teremtettek a tisztok és tiszthelyettesek feleségeinek.

Az asszonyok többnyire háziipari, népművészeti vagy kisipari ktsz-ek részére vállaltak állandó jellegű munkát. Ennek eredményeként ma már 103 helyen mintegy négyezer katonafeleség dolgozik rendszeresen. Átlagkeresetük az utóbbi egy év alatt 5—7 százalékkal emelkedett.

Tengeribetegség

